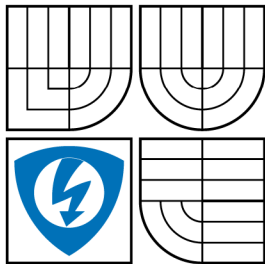

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA ELEKTROTECHNIKY
A KOMUNIKAČNÍCH TECHNOLOGIÍ
ÚSTAV TELEKOMUNIKACÍ

FACULTY OF ELECTRICAL ENGINEERING AND
COMMUNICATION
DEPARTMENT OF TELECOMMUNICATIONS

NÁVRH A REALIZACE SYSTÉMU PRO SPRÁVU OBSAHU WWW STRÁNEK

DESIGN AND IMPLEMENTATION OF SYSTEM FOR WEB CONTENT
ADMINISTRATING

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

SZABOLCS GARAI

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

ING. PETRA LAMBERTOVÁ

BRNO 2007

ZDE VLOŽIT LIST ZADÁNÍ

Z důvodu správného číslování stránek

ZDE VLOŽIT PRVNÍ LIST LICENČNÍ
SMOUVY

Z důvodu správného číslování stránek

ZDE VLOŽIT DRUHÝ LIST LICENČNÍ
SMOUVY

Z důvodu správného číslování stránek

ABSTRAKT

Práca sa zaoberá návrhom a realizáciou systému pre správu obsahu webových stránok a nástrojmi Apache, MySQL a PHP použitých pre chod takéhoto systému. Obsahovo je rozdelená na viacej častí. Postupne popisuje požiadavky systému pre správu, použité technológie pre zrelizovanie a nakoniec programovaciu časť a zabezpečenie. Počítač, s ktorým sme pracovali bežal na operačnom systéme Microsoft Windows VISTA.

KĹÚČOVÉ SLOVÁ

system pre správu obsahu, dynamické web stránky, server, PHP, MySQL, Apache, https, SSL

ABSTRACT

Theme of my work is design and implementation of system for administrating web content and tools Apache, MySQL and PHP used for running of this system. The work consist of more parts. It describes demands of content management system, used technologies for realisation and for end progamming part and security. I worked with computer running on Microsoft Windows VISTA.

KEYWORDS

content management system, dynamic web pages, server, PHP, MySQL, Apache, https, SSL

GARAI SZ. *Návrh a realizace systému pro správu obsahu www stránek*. Místo: Vysoké Učení Technické v Brně. Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií. Ústav telekomunikací, 2007. 49 s., 7 s. příloh. Bakalárska práca. Vedoucí práce byl Ing. Petra Lambertová.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci na téma „Návrh a realizace systému pro správu obsahu www stránek“ jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou všechny citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce.

Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že v souvislosti s vytvořením této bakalářské práce jsem neporušil autorská práva třetích osob, zejména jsem nezasáhl nedovoleným způsobem do cizích autorských práv osobnostních a jsem si plně vědom následků porušení ustanovení § 11 a následujících autorského zákona č. 121/2000 Sb., včetně možných trestněprávních důsledků vyplývajících z ustanovení § 152 trestního zákona č. 140/1961 Sb.

V Brně dne

.....

(podpis autora)

POĎAKOVANIE

Touto cestou by som sa chcel poďakovať každému, kto mi nejakou formou pomohol pri riešení môjho zadania. Najväčšia vďaka patrí mojej konzultantke Ing. Petre Lambertovej, ktorá mi pomáhala pri zostavovaní a realizácii tejto práce.

V Brne dňa

.....

(podpis autora)

OBSAH

Úvod	11
1 Systém pre správu obsahu	12
1.1 Webový CMS	12
1.2 Základné požiadavky	13
2 Apache, MySQL, PHP	16
2.1 Apache	16
2.2 PHP	17
2.3 MySQL	17
2.4 Výhody	18
3 Bezpečnosť	19
3.1 HTTPS	19
3.1.1 Autentizácia pomocou digitálnych certifikátov	19
3.1.2 Certifikát pre Apache	20
3.1.3 Priebeh komunikácie	21
3.1.4 Naviazanie spojenia, šifrovanie prenášaných dát	22
3.1.5 Použitie v aplikácii	22
3.2 SQL injection	22
3.2.1 Princíp	23
4 Vypracovanie	25
4.1 Inštalácia servera	25
4.1.1 Základná konfigurácia	25
4.1.2 Základné zabezpečenie	26
4.2 Návrh a naprogramovanie	26
4.2.1 Štruktúra databázy	26
4.2.2 Administračné prostredie	28
4.2.3 Adresárová štruktúra	29
4.2.4 Menu	29
4.2.5 Užívatelia	30
4.2.6 Rubriky	30
4.2.7 Krátke správy	31
4.2.8 Články	31
4.2.9 Klientská časť	33
4.2.10 Diskusné fóra	34
4.3 Zabezpečenie	34

4.3.1	Prihlasovanie	34
4.3.2	Použitie SSL	35
4.3.3	Ochrana pred SQL injection	36
	Záver	39
	Literatúra	40
	Zoznam symbolov, veličín a skratiek	41
	Zoznam príloh	42
	A Prvá príloha - webové odkazy	43
	B Druhá príloha - index.php	45

ÚVOD

V dnešnej dobe si užívateľ môže obsah internetovej prezentácie meniť vlastnými silami, bez toho aby vedel takéto prezentácie vytvárať. Slúžia k tomu systémy, ktorým sa súhrnne hovorí systémy pre správu obsahu (CMS), či nepresnejšie, v zúženom význame redakčné systémy. Pre návštevníka stránok je dôležité, aby obsah prezentácie bol aktuálny, zaujímavý a presný. Web so zastaralým alebo dokonca chybným obsahom je potom nielen zbytočný, ale vyvoláva negatívny dojem. Práve preto sa vyvíjajú systémy, v ktorých je údržba a aktualizácia obsahu veľmi jednoduchá. Dokážu previesť dokumenty priamo do HTML formátu a tým sa výrazne skracuje proces publikovania informácií. Vzhľad stránok sa zachováva a autor sa teda môže plno sústrediť na samotný obsah. S týmito výhodami sa ušetria náklady spojené so spravovaním web stránky.

Dobre a kvalitne spracovaný systém je základným kameňom webových portálov, či elektronických obchodov. Pri programovaní redakčného systému je dobré sa najkôr zoznámiť so základnými požiadavkami takéhoto systému a potom ho navrhnuť podľa vlastných potrieb.

Na nasledujúcich stránkach sa bude čerpať z vedomostí, ktoré boli pozbierané pri realizácii CMS. Postupne sa prejde všetkým tým, čo je potrebné na vytvorenie takéhoto systému. Bude sa pracovať vyložene s open source technológiami. Práca sa nebude zaoberať základmi HTML kódu ani s kaskádovými štýlmi.¹ Pri tvorbe webových stránok za použitia bežného HTML, sa vyskytli mnohé obmedzenia, hlavne v statickom výstupe. Dynamický obsah sa vytvorí pomocou jazyka PHP a MySQL databázy. Syntax je podobná ako v iných moderných programovacích jazykoch, takže nie je problém sa rýchlo zorientovať.

Na začiatku budú podrobne popísané vlastnosti CMS. Ďalej sa charakterizuje jazyk PHP v spojení s MySQL databázou a základné zabezpečenie. Ukáže sa, ako vytvoriť na vlastnom počítači webový server za účelom testovania vytvorených dynamických stránok. Popritom sa preberú aj ostatné podrobnosti súvisiace s touto problematikou. V poslednej časti sa zhotoví samotný redakčný systém, popíšu jeho časti, funkcie a ochrana. Táto práca by mala priniesť nové poznatky a uľahčiť tak návrh a vytvorenie vlastného systému pre správu obsahu.

¹Kaskádové štýly alebo CSS (skratka z angl. Cascading Style Sheets) je všeobecné rozšírenie HTML. Konzorcium W3C označuje CSS ako jednoduchý mechanizmus na vizuálne formátovanie internetových dokumentov. Štýly umožňujú oddeliť štruktúru HTML alebo XHTML od vzhľadu. Získa sa tým prehľadný a jednoduchý kód. CSS zaručuje rovnaké vykresľovanie vo všetkých prehliadačoch.

1 SYSTÉM PRE SPRÁVU OBSAHU

CMS je skratka anglického výrazu Content Management System, alebo systém pre správu obsahu. Je to softvérové riešenie slúžiace na organizáciu a jednoduché vytváranie dokumentov a rôzneho iného obsahu. Obsah môže pozostávať z textov, obrázkov, zvukov, videí a iných mediálnych elektronických súborov. Úlohou CMS systému je prehľadne spracovať obsah rôzneho druhu a umožniť viacerým stranám prístup k istým materiálom. Takéto riešenie značne uľahčuje komunikáciu medzi používateľmi. Jediná správna definícia CMS neexistuje a rovnako nároky užívateľov sú značne odlišné. Neexistuje ani žiadny štandardný systém, ktorý by spĺňoval všetky požiadavky.

CMS nájde uplatnenie najmä vo firmách, keďže jednou z výhod je automatizácia firemných procesov, alebo workflow.¹ Pomocou tohto systému sa cez rôznych ľudí vo firme môže pohybovať materiál, ktorý možno pripomienkovať, meniť, alebo inak spoločne modifikovať. Často má CMS využitie aj ako nástroj na archiváciu dokumentov. Túto možnosť bežne využívajú mediálne firmy (televízie, vydavateľstvá atď.), ktorých predmet podnikania je priamo spojený s poskytovaním obsahu. CMS systémy však používajú aj všetky veľké medzinárodné spoločnosti na správu svojej firemnej komunikácie. Táto funkcia je však čím ďalej tým dôležitejšia aj pre malé a stredné firmy.

CMS systémy sa delia na štyri základné typy:

1. **WCM** (Webový CMS) - pomáha automatizovať vývoj v rôznych oblastiach webovej publikácie
2. **TCM** (Transakčný CMS) - využíva sa v oblasti e-komercie
3. **ICM** (Integrovaný CMS) - slúžiaci na spracovanie dokumentov a obsahu v oblasti podnikania
4. **PCM** (Publikačný CMS) - pomáha spracovať vývoj obsahu publikácií (manuály, knihy, ...)

1.1 Webový CMS

Dnes sa pre tento systém používa skratka WCM z anglického Web Content Management, alebo tiež publikačný či redakčný systém (ďalej RS). Táto časť CMS systému

¹Workflow je schéma prevádzania nejakej komplexnejšej činnosti, rozpisanej na jednoduchšie činnosti a ich väzby. Obvykle sa týmto pojmom popisuje technológia riadenia podnikov, projektov, či spracovanie dokumentov.

priamo súvisí s tvorbou, správou, organizáciou a publikovaním prezentácií vo forme internetových stránok. Najdôležitejšia vec, ktorú priniesli aplikácie CMS pre publikovanie na webe, je oddelenie dizajnu (grafickej úpravy) a funkcionality od obsahu. Obsah stránok je uložený v databázi, pričom grafická úprava a štruktúra stránok sú uložené zvlášť v špeciálnych šablónach. Šablóny sú vzorové HTML (značkovací jazyk pre hypertext – HyperText Markup Language) dokumenty, do ktorých sa vkladá na predom označené miesta obsah z databázy. Obsahová zmena si teda nevyhnutne znamená zmenu dizajnu alebo opravu ostatných informácií. Okrem zverejňovania informácií na internete môže slúžiť aj ku správe dát. Užívatelia sa potom nestrácajú v dokumentoch a nájdu ich jednoducho a rýchlo na serveri, namiesto klasického archívu. Webové rozhranie sa z hľadiska spravovania delí na administrátorské a užívateľské. Vstup býva zabezpečený menom a heslom.

Vetšina týchto systémov sa skladá z častí, tzv. modulov. Moduly sú časti CMS systému, o ktoré sa dá rozšíriť základná verzia. Po prihlásení do systému sa vyberie modul, prostredníctvom ktorého sa vloží článok alebo informácia (napr. modul voľné miesta, modul novinky atd.). Samotný článok sa pritom môže tvoriť a upravovať buď doplnkovým programovým vybavením, alebo priamo v editore s webovým rozhraním, ktorý býva súčasťou CMS. Vďaka tomu má užívateľ možnosť rýchlo a jednoducho meniť obsah stránok, udržiavať ich aktuálne a to bez odborných technických znalostí. Obsah článku sa po uložení (publikácii) naplní do šablón, pomocou ktorých sa automaticky vytvorí štruktúra stránok a zobrazí návštevníkom, takže sa používateľ môže zaoberať iba samotnou náplňou obsahu. Výhodou šablón nie je len to, že zaručujú rovnaký vzhľad všetkých stránok, ale významne zjednodušujú údržbu. Keď je potreba uskutočniť úpravu na všetkých stránkach, napr. výmena loga, stačí ju previesť v jedinej šablóne miesto úpravy všetkých stránok. Niektoré CMS umožňujú zobrazovať rovnaký obsah cez rôzne šablóny a tak ho publikovať v rôznych formátoch. Môžeme tak prevádzkovať okrem štandardnej HTML verzie aj verzie pre prenosné zariadenia, alebo exportovať dáta do XML pre ďalšie spracovanie.²

1.2 Základné požiadavky

Pri programovaní vlastného systému je výhoda, že bude fungovať presne podľa našich predstáv. Vyvynúť vlastný, a pritom kvalitný WCM systém je zložitá a dlhodobá

²XML bol vyvinutý a štandardizovaný konzorciom W3C (World Wide Web Consortium) ako pokračovanie jazyka SGML a HTML. Umožňuje jednoduché vytváranie konkrétnych značkových jazykov na rôzne účely a široké spektrum rôznych typov údajov. Tento jazyk je určený predovšetkým na výmenu údajov medzi aplikáciami a na publikovanie dokumentov.

úloha. Preto je treba počítať s vývojom nových verzií a neľahkými opravami chýb. Nasledujúce vlastnosti tvoria základ, ktorý by mal WCM systém ponúkať.

- **Decentralizovaná správa obsahu** musí umožniť viacerým užívateľom aktualizovať web. Plnenie webu potom nebude záležitosťou jedného človeka. Aktualizáciou sa rozumie vytváranie web stránok a položiek v menu.
- **Publikovanie bez znalosti HTML** – aj užívatelia bez zvláštnych technických znalostí by mali byť schopní publikovať. Znalosť HTML by pri práci s WCM systémom nemala byť nutná. Současťou WCM systému je väčšinou aj jednoduchý HTML editor tzv. WYSIWYG (čo vidíte, to dostanete – What You See Is What You Get)³, ktorý umožňuje jednoduché editovanie textov podobne ako v bežnom textovom editore či jednoduchom systéme formátovania textu. Vytvárať odkazy na ľubovoľnom mieste v texte, zvýrazňovať dôležité slová či možnosť jednoducho vkladať obrázky a popisovať ich sú ďalšie nenahraditeľné súčasti každého lepšieho textového editora.
- **Prístupové práva a autentifikácia** rozdelí správu webu medzi viacerých užívateľov. Určitá časť užívateľov môže mať práva len na pridávanie článkov, niektorí môžu meniť celý web. Súčasťou je registrácia a administrácia používateľov, ďalej pridelenie prístupu a práv používateľom prostredníctvom hesla.
- **Prístup cez webový prehliadač** zaručí, že pôjde stránky spravovať odkiaľkoľvek, kde je pripojenie k internetu. Nemusí sa inštalovať žiadna špeciálna aplikácia. Funkcionalita môže byť občas závislá na type a verzii prehliadača.
- **Proces publikovania** je pri spravodajských serveroch veľmi dôležitý. Články by mali prejsť redakčným cyklom, tj. autor napíše článok, redaktor ho skontroluje a upraví a šéfredaktor rozhodne o jeho uverejnení.
- **Možnosť náhľadu** je pomôckou pre užívateľov, aby si mohli overiť, ako bude článok vyzerať na webe.
- **Indexovanie a vyhľadávanie** je nevyhnutelná súčasť systému pre správu veľkých webov. Kvalitné vyhľadávanie je dôležité predovšetkým pre návštevníkov stránok.
- **Personalizácia** umožňuje individuálne zobrazenie webu pre rôznych návštevníkov, aby sa podľa požiadaviek a potrieb mohol používateľ dostať čo najrýchlejšie k informáciám. Taktiež sa využíva pri komunikácii s návštevníkmi, napr. pre dosiahnutie oslovenia v hromadných e-mailových správach v prípade zmien. Tiež sa počíta s možnosťou viacerých jazykových variánt.

³princíp verného prenosu vizuálnej informácie, resp. informácie modelovanej na počítači do reality tak, že zodpovedá presne modelovanému obrazu s čo najmenším, resp. nebadateľným skreslením.

- **Export do iných formátov** umožňuje dostať obsah zo systému a spracovávať ho v iných editoroch. U väčších či moderných webov by mal systém podporovať možnosť publikácie pre systémy WAP a PDA. Samozrejmosťou je export dát do formátu XML.
- **Propojenie s e-commerce systémami** býva obvyklým pri profesionálnych CMS. Systém by mal byť otvorený a umožniť spoluprácu s inými aplikáciami.
- **Uchovávanie verzií obsahu** pre prípad, že by bolo potrebné vrátiť sa k staršej verzii obsahu.
- **Zabezpečenie voči útokom** aby nebolo možné pristupovať do systému iným osobám, ktoré by mohli zmeniť alebo vymazať obsah.

2 APACHE, MYSQL, PHP

Kombinácia sady nástrojov Apache+MySQL+PHP sa spolu často používajú na prevádzkovanie dynamických webových stránok.

2.1 Apache

Apache HTTP Server je softvérový webový server s otvoreným kódom pre väčšinu najpoužívanejších operačných systémov. V súčasnej dobe dodáva prehliadačom na celom svete väčšinu internetových stránok. Ponúka mnohé funkcie, ktoré prevyšujú funkcie komerčných produktov rovnakého typu. Najdôležitejšou vlastnosťou Apache je, že dokáže prevádzkovať súčasne viacero webových lokalít. Apache je vlastne program, ktorý je zodpovedný za vybavovanie požiadavkov HTTP od klientov, tj. najčastejšie webových prehliadačov. Vybavením požiadavku sa rozumie odoslanie požadovanej webovej stránky (obvykle dokumentu HTML) klientovi. Súčasťou odpovede zo strany servera je aj tzv. stavový kód, ktorý charakterizuje, či bol požiadavok vybavený v poriadku, alebo nie. Bežným stavovým kódom je stav OK s číslom 200. Ďalej sú to:

- 3xx - problémy spojené s presmerovaním
- 4xx - chyby súvisiace s vybavením požiadavku (stránka nieje dostupná, apod.)
- 5xx - interné chyby serveru

Obvykle server protokoluje prijímané požiadavky. To pomáha správcovi webového serveru vytvárať štatistiky a podľa typu a množstva požiadavkov optimalizovať obsah, spôsob uloženia aj spôsob prezentácie požadovaných dát. Webový server má v zásade dve možnosti, ako získavať informácie, ktoré vracia klientom. Sú to buď predom pripravené datové súbory (HTML stránky), ktoré webový server poskytne bez zmien klientovi, alebo sú najskôr na základe požiadavkov klienta zhromaždené dáta, spracované na servery a formátované pre prezentáciu v HTML kóde. Táto druhá možnosť sa tiež nazýva dynamickým obsahom. K dynamickému vytváraniu obsahu sa používajú rôzne technológie, medzi ktoré patrí aj PHP. Aj keď je server schopný poskytnúť statický obsah výrazne rýchlejšie ako dynamický, na druhej strane je pomocou dynamického obsahu možné poskytovať mnohokrát väčší obsah informácií a aj reagovať na rôzne iné požiadavky klientov. V praxi sa často obidva spôsoby poskytovania obsahu kombinujú, napríklad pomocou cachovania.

Viac informácií je možné získať na domovkej stránke projektu. ¹

¹<http://www.apache.org/>

2.2 PHP

PHP je skriptovací jazyk vytvorený práve pre generovanie web stránok. Je umiestnený ako bežiaci proces na strane servera. Do HTML stránky môžeme umiestniť PHP kód, ktorý sa vykoná zakaždým, keď príde požiadavka na zobrazenie tejto stránky. Tento PHP kód sa spracuje serverom, ktorý vygeneruje HTML alebo iný výstup a pošle ho späť žiadateľovi. HTML príkazy sú na strane klienta spracované webovým prehliadačom a užívateľ vidí výslednú formu stránky. PHP bol vytvorený v roku 1994 a to zásluhou človeka s menom Rasmus Lerdorf. Po uverejnení sa ho chytili ďalší talentovaní ľudia a spoločne vytvorili produkt, dnes už vo verzii PHP 5, ktorý naďalej vyvíjajú. Začiatkom 21. storočia bol tento jazyk používaný na vyše piatich miliónov domén a dodnes tento počet neustále stúpa. Obrovskou výhodou tohto jazyka je fakt, že je Open Source produkt. To znamená, že prístup k jeho zdrojovým kódom je otvorený, môže sa zadarmo používať, upravovať a ďalej distribuovať.

PHP sa už od začiatku mohol používať ako modul webového serveru Apache. Od verzie 4 je dokonca možné ho nainštalovať aj ako ISAPI modul pre Microsoft Internet Information Server. Za ďalšiu výhodu je dobré poznamenať, že je zabudovaná podpora sessions, ktorá má obrovské využitie hlavne pri autentifikácii užívateľov. Zrýchlenie oproti starším verziám spočíva v použití Zend Engine². Ešte väčší výkon sa dosiahne zriadením Zend Optimizer, Zend Cache alebo Zend Compiler.

Viac informácií je možné získať na domovkej stránke projektu.³

2.3 MySQL

MySQL je veľmi rýchly a robustný relačný databázový systém. Databáza umožňuje efektívne ukladať, hľadať, triediť a získavať dáta. MySQL server má na starosti to, aby sa k databázi mohlo pripojiť viac užívateľov zároveň a zaisťuje, aby to boli iba oprávnení užívatelia. Inými slovami, je to multiužívateľský a multithreadový server. Používa SQL (Structured Query Language)⁴, čo je celosvetovo používaný štandardný dotazovací jazyk pre databázy. MySQL databáza je verejnosti prístupná od roku 1996, ale jej korene siahajú až do roku 1979. Šíri sa pod licenciou Open Source, ale v prípade potreby je možné siahnuť aj po komerčnej licencií.

Viac informácií je možné získať na domovkej stránke projektu.⁵

²<http://www.zend.com/>

³<http://www.php.net/>

⁴Structured Query Language (SQL) je počítačový jazyk na manipuláciu (výber, vkladanie, úpravu a mazanie) a definíciu dát. V súčasnosti je to najpoužívanejší jazyk tohto druhu v relačných systémoch riadenia báz dát.

⁵<http://www.mysql.com/>

2.4 Výhody

Jednou zo skvelých vlastností PHP je, že perfektne funguje s rôznymi operačnými systémami na akomkoľvek plne funkčnom webovom serveri. MySQL databáza je podobne všestranná, a dokonca sú v PHP priamo implementované príkazy a funkcie pre prístup a prácu s databázami. Najčastejšie sa vyskytujúce konfigurácie sú dve nasledovné:

1. operačný systém Linux so serverom Apache + nástroje MySQL a PHP
2. Microsoft Windows (server edícia) s Microsoft Internet Information Server (IIS) + nástroje MySQL a PHP

3 BEZPEČNOSŤ

3.1 HTTPS

HyperText Transfer Protocol Secure/HTTP over SSL (HTTPS) umožňuje prístup k webovým stránkam na serveri s použitím šifrovania. Šifrovanie zabezpečuje vrstva Secure Sockets Layer (SSL). Vyvynula ho firma Netscape v roku 1996 ako nekomerčný otvorený protokol. SSL zaisťuje šifrovanie prenášaných dát a autentizáciu servera pomocou digitálnych certifikátov. Dáta sa zabezpečujú na prechode medzi aplikačnou a transportnou vrstvou (protokolom TCP/IP). SSL môžeme použiť pre bezpečné pripojenie prostredníctvom HTTP ale aj FTP, SMTP, POP3, IMAP4 a ďalších protokolov. Ku skratkám týchto zabezpečených protokolov sa pridáva písmeno „S“ (HTTPS, FTPS, ...). To, že je uskutočnené pripojenie na webové stránky zabezpečené pomocou SSL, sa spozná podľa adresy stránky, ktorá obsahuje tiež písmeno „s“, napríklad `https://localhost` alebo podľa upozornenia prehliadača. Výhodou SSL protokolu je aj to, že programátor na využítie tohoto zabezpečenia musí zaistiť len presmerovanie na adresu s HTTPS protokolom. Pre použitie SSL je potrebné mať jak na strane servera, tak aj na strane klienta (prehliadač) podporu tohoto protokolu.

3.1.1 Autentizácia pomocou digitálnych certifikátov

SSL certifikát by mal používať každý majiteľ webovej prezentácie, ktorá akýmkoľvek spôsobom zhromažďuje od svojich užívateľov dôverné údaje vo formulároch alebo ponúka napríklad prihlasovanie na stránky pomocou hesiel. Pri intranetových portáloch a hlavne elektronických obchodoch by malo byť používanie SSL zabezpečenia samozrejmosťou. Autentizácia znamená overenie pravosti klienta alebo servera s ktorým komunikujeme. Tento proces používa asymetrické šifrovanie, napríklad algoritmus RSA, tzv. digest a certifikáty.

- RSA (autori Rivest, Shamir a Adleman) je šifra s verejným kľúčom. Algoritmus je vhodný pre podpisovanie aj šifrovanie. Sila zabezpečenia závisí na dĺžke kľúča.
- Digestom sa rozumie výber znakov zo správy nejakou funkciou. Funkcia musí vyberať pre rôzne správy rôzne digesty (aby nevznikol rovnaký digest pre rôzne správy) a nemalo by byť možné zostrojiť k nej inverznú funkciu.
- Certifikát vydáva nezávislá certifikačná autorita a podpisuje ho svojim súkromným kľúčom. Pomocou verejného kľúča danej autority je potom možné overiť pravosť certifikátu. Certifikát obsahuje meno certifikačnej autority, meno

subjektu, pre ktorý bol vystavený, verejný kľúč subjektu a údaje o časovej platnosti. Podmienkou pre použitie certifikácie je mať samostatnú IP adresu pre doménu. Treba dať pozor pri vystavovaní, pretože medzi certifikátom pre „www.test.org“ a „test.org“ je rozdiel. Ak je správne definovaná cesta, sú šifrované aj podadresáre. Pri šifrovanom spojení sa v prehliadači sa objaví symbol uzavretej zámky, ktorý po kliknutí zobrazí podrobné informácie (názov, dátum vystavenia, platnosť...). Certifikát sa vydáva na verejný kľúč, ktorý je generovaný na servere, kde sa bude SSL používať.

Pokiaľ nezáleží na tom, kto pracuje s aplikáciou, len sa potrebujú zabezpečiť informácie s ktorými sa pracuje, nie je potrebné použiť certifikát. Pri naviazaní spojenia so serverom cez https ponúkne prehliadač k použitiu certifikát serveru, ktorý zaisťuje správca serveru. Naopak ak je potrebné zaisťiť, aby s aplikáciou komunikoval konkrétny objekt ako napríklad pri operácii s bankovým účtom, poskytne sa klientovy certifikát.

3.1.2 Certifikát pre Apache

Pre použitie certifikátov treba mať v Apachi nainštalovaný modul pre bezpečnostný protokol HTTPS (mod_ssl), nástroj pre podporu kryptografie s verejným kľúčom (OpenSSL) a samozrejme vytvorené certifikáty. Použitý programový balík je už nakonfigurovaný pre tieto potreby a nie je potrebné použiť certifikát, preto sa tu nebude uvádzať postup konfigurácie¹, len sa v krátkosti popíše proces generovania kľúča (s popisom žiadosti o certifikát) a následná aplikáciu pre server.

1. Príkaz:

```
openssl.exe genrsa -des3 -out server.key 1024
```

vygeneruje 1024 bitový súkromný kľúč servera, ktorý sa uloží do súboru **server.key**. Program požiada o zadanie hesla, ktoré posluži na ochranu súkromného kľúča. Bez hesla by bol certifikát nepoužiteľný, preto si ho treba zapametať, alebo použiť kľúč bez hesla a to vynechaním parametru -des3.

2. V prípade potreby (nie tento prípad) sa vygeneruje žiadosť o certifikát príkazom:

```
openssl.exe req -new -key server.key -out server.csr
```

¹Všetky potrebné informácie ohľadom inštalácie je možné nájsť na nasledujúcich stránkach: <http://www.apache.org>, <http://www.modssl.org>, <http://www.openssl.org>

Tento príkaz sa spýta na údaje budúceho certifikátu:

Common Name (CN): „názov domény v DNS zázname“

Organization Name: „meno firmy - majiteľa domény“

Organizational unit: „jednotka, účel - napr. e-komerce, internet, . . .“

Country Code: „SK“

State or Province: „Slovak republic“

Locality: „napr. Nové Zámky“

S takouto žiadosťou je potrebné dostaviť sa na niektorú registračnú autoritu, kde túto žiadosť spracujú.

3. V konfiguračnom súbore pre SSL² sa nastaví cesty pre súkromný kľúč a certifikát, napríklad:

```
SSLCertificateFile /apache/ssl.crt/server.crt
```

```
SSLCertificateKeyFile /apache/ssl.key/server.key
```

4. Reštartovanie Apache web serveru už s podporou SSL. Ak sa pri súkromnom kľúči zadalo heslo, Apache vyzve na jeho zadanie.

3.1.3 Pribeh komunikácie

SSL komunikácia je postavená na synchronnom šifrovaní pomocou kľúča, ktorý je predaný asynchrónnym šifrovaním (princíp privátneho a verejného kľúča). Obe strany (A a B) teda majú svoj súkromný a verejný kľúč.

A overuje, že komunikuje s B a pošle mu inicializačnú správu. B odpovie na túto správu spolu so svojim certifikátom. A overí platnosť certifikátu. B odošle na A nezašifrovanú správu spolu s digestom, ktorý zašifruje svojim súkromným kľúčom. A rozšifruje pomocou verejného kľúča strany B správu, čím získa digest. Potom funkciou, ktorú použila strana B pre výpočet digestu aplikuje na nezašifrovanú časť správy, čím získa ďalší digest. Tieto dva digesty porovná, a ak sa rovnajú, komunikuje so správnou stranou. Ak by medzi túto komunikáciu vstúpila strana C, mohla by podvrhnúť svoj verejný kľúč a vydávať sa za objekt B. Použitím certifikátu je zaručené, že posielený verejný kľúč patrí fakticky objektu B. Podobne je v poslednom kroku potrebné overenie. Iba strana, ktorá má správny súkromný kľúč (nielen verejný) úspešne prejde autorizáciou.

²záleží od distribúcie

XAMPP: ./apache/conf/extra/httpd-ssl.conf

zvyčajne ale: ./apache/conf/mod_ssl.conf

3.1.4 Naviazanie spojenia, šifrovanie prenášaných dát

Pri inicializácii spojenia a pre zaslanie kľúča celej relácie sa v SSL používa opäť algoritmus RSA.

Klient odošle serveru požiadavku Client.Hello a svoj verejný kľúč (ten je vygenerovaný pri inštalácii prehliadača). Server po prijatí požiadavku odpovie Server.Hello. Odpoveď zašifruje pomocou verejného kľúča prehliadača. V tejto odpovedi sa nachádza aj verejný kľúč servera. Po úspešnom prijatí správy Server.Hello odošle prehliadač serveru žiadosť o kľúč ktorým bude šifrovaná celá relácia. Táto správa je zašifrovaná verejným kľúčom servera. Ako odpoveď zašle server kľúč zašifrovaný verejným kľúčom prehliadača. Klient prijme kľúč relácie a šifruje ostatnú komunikáciu týmto kľúčom. V prípade HTTP prenosu sa teda šifrujú všetky HTTP požiadavky, čo má za následok určité zaťaženie. Programátor by mal zvážiť, ktoré požiadavky sa šifrujú a ktoré nie. Dohodnuté šifrovanie ostáva v platnosti pre viac spojení nasledujúcich po sebe. Nové kľúče sa generujú pre každý prenos.

3.1.5 Použitie v aplikácii

Ak sa odosiela formulár, stačí ak sa odosielajú zašifrované len zadané údaje, čiže formulár samotný nemusí byť na zabezpečenej stránke. Treba ale dbať na to, aby v action formulára bolo skutočne presmerovanie na https, preto je niekedy lepšie ponúknuť formulár už na zabezpečenej stránke, ako to pracne ošetrovať. Pomocou PHP je možné ošetriť aj to, aby sa klienti pripájali len na zabezpečené stránky.

3.2 SQL injection

SQL injection je označenie bezpečnostnej chyby, ktorá umožňuje vsúvať do SQL kódu internetovej aplikácie vlastné kódy. Tieto informácie sa napríklad prostredníctvom formulára dostanú do zdrojového kódu, ktorý spracúva server. Útočník tak môže získať plnú kontrolu nad stránkou obídením hesla, alebo jednoducho môže zmazať všetky informácie, či vykonávať príkazy priamo na servery. Taktiež môže zmeniť vzhľad stránky alebo zbierať citlivé údaje. Chyba spočíva v zlej, alebo dokonca žiadnej kontrole vstupných údajov. Jedná sa o miesta, v ktorých prichádzajú údaje na spracovanie:

- formuláre (POST/GET)
- parametry URI
- HTTP komunikácia (vrátane Cookies a upload súborov)

Najčastejšou chybou sú skryté elementy vo formulároch. Tie možno vyčítať zo zdrojového kódu danej stránky a v prípade potreby zmeniť a odoslať tak rôzne dáta. Účet pod ktorým pristupuje aplikácia do SQL serveru by nemal mať práva systémového administrátora, taktiež aj práva mazať tabulky, či vytvárať nové tabulky (obrovských rozmerov zafažujúce systémové prostriedky). Chybové hlášky by nemali zobrazovať príliš detailné informácie, alebo dokonca časti kódu.

3.2.1 Princíp

Vytvorenú aplikáciu je možné vyskúšať tým spôsobom, že do vstupných údajov sa vložia rôzne reťazce, ktorými sa overí bezpečnosť. Základný test spočíva v zadaní teťazca:

```
' or 1=1 --.
```

Ak bude výstupom chyba od SQL serveru je veľmi pravdepodobné, že niesú ošetrenej vstup. Ak tento reťazec vložíme do políčka pre heslo, potom sa namiesto nasledujúceho príkazu:

```
cSQL = "SELECT uniqueid FROM Users Where UserName='"  
& request("userid") & "' and Pwd='" & request("pwd") & "'"
```

vykoná príkaz:

```
SELECT uniqueid FROM Users Where UserName='' or 1=1 --'  
and Pwd='heslo'
```

ktorý umožní vstup bez hesla. Odstráni sa nutná podmienka na porovnanie hesla, ktorú nahradí 1=1. Dve mínusové znamienka zabezpečia ignoráciu zvyšnej časti zdrojového kódu. Existujú rôzne kombinácie škodlivých vstupov z ktorých ešte uvediem ďalšie príklady:

```
'' or 1=1 --  
or 1=1 --  
' or 'a'='a  
INFORMATION_SCHEMA.TABLES  
INFORMATION_SCHEMA.COLUMNS  
'; exec master..xp_cmdshell '...' --  
sp_makewebtask, xp_startmail, xp_sendmail
```

Zabezpečenie voči týmto útokom sa mierne líši pre rôzne systémy ale princíp je vždy rovnaký:

- Vo vstupných reťazcoch nahradiť jednoduché apostrofy za zdvojené, čím zne-
možníme použitie apostrofu pre umelé ukončenie vykonávaného SQL príkazu.
- Prefiltrovať vstupy funkciou, ktorá ponechá len povolené znaky. Týmto spô-
sobom je vhodné ošetrovať aj vstupy, ktoré sa stanú výstupmi a tým pádom
zaistiť aj ochranu pred ďalším typom útoku menom XSS³.
- Overiť vstupy nie textových reťazcov, či zodpovedajú danému typu premennej
(integer).
- Vstupy s pevne nadefinovanými možnými hodnotami overovať, či zodpovedajú
presne tomu čo sa očakáva.

Inou možnosťou je využiť parametrizovateľné SQL, ktoré využíva to, že objekty používané pre vyvolanie SQL príkazov umožňujú predávať parametry spôsobmi, ktoré sami o sebe vykonajú potrebné zabezpečenie. Používanie uložených procedúr (stored procedures) umožňuje oddeliť SQL príkazy od skriptov.

³Cross-site scripting (XSS) - Útočník vďaka týmto chybám dokáže do stránok podstrčiť svoj vlastný javascriptový kód.

4 VYPRACOVANIE

4.1 Inštalácia servera

Pre zrýchlenie a zjednodušenie inštalácie servera na vlastný počítač sa použije program XAMPP. XAMPP je programový balík neziskovej organizácie Apache Friends. Šíri sa pod licenciou GNU General Public Licence. Je to balík (v čase písania tejto práce) obsahujúci Apache, MySQL, PHP s PEAR, Perl, mod_php, mod_perl, mod_ssl, OpenSSL, phpMyAdmin, Webalizer, Mercury Mail Transport System for Win32 and NetWare Systems v3.32, Ming, JpGraph, FileZilla FTP Server, mcrypt, eAccelerator, SQLite, a WEB-DAV s mod_auth_mysql. Navyše podporuje pridávanie AddOn¹ prídavných častí. Ako vidno, obsahuje rozsiahly Apache server, postačia však server Apache s mod_ssl, MySQL a PHP. Inštalácia je jednoduchá, stačí balík stiahnuť z oficiálnych stránok², rozbaľiť a spustiť. Podporuje mnohé operačné systémy (Windows, GNU/Linux, Solaris SPARC, Mac OS X), práca sa zameria na Windows. XAMPP podporuje distribúcie Windows 98, NT, 2000, 2003, XP a Vista. Po spustení je možné jeho funkčnosť overiť na základe priložených ukážkových programov. Funkčnosť sa skontroluje zadaním stránky `http://localhost` alebo `http://127.0.0.1` do webového prehliadača, v ktorom by sa mal objaviť koreňový adresár serveru.

4.1.1 Základná konfigurácia

Pre správnu činnosť je treba odblokovať vo firewallle nasledujúce porty: http 80 (HTTP), https 443 (SSL), mysql 3306. Adresár ktorý predstavuje koreň dokumentov sa nachádza ako podzložka `./htdocs/` v hlavnej zložke nainštalovaného balíku. Štandardne je tam uložený súbor **index.html** (alebo **index.php**) ktorý sa zobrazí po zadaní `http://localhost`. Hierarchia indexových stránok je v XAMPP volaná nasledovne:

```
DirectoryIndex index.php index.php4 index.php3 index.cgi  
index.pl index.html index.htm index.html.var index.phtml
```

Ďalej je dôležité spomenúť konfiguračný súbor pre PHP: `./apache/bin/php.ini` (pre PHP v CGI/CLI móde: `./php/`) a pre Apache: `./apache/conf/httpd.conf`. Ak je potrebná zmena v konfigurácii, stačí príslušný súbor otvoriť textovým editorom, previesť zmeny, uložiť a reštartovať server. Konfigurácia MySQL je veľmi príjemná cez prostredie phpMyAdmin. Po spustení sa môže stať, že je obsadený

¹<http://addons.xampp.org/>

²<http://www.apachefriends.org/>

port číslo 80. Jendou z možností je upraviť súbor `httpd.conf` tak, aby sa Apache spúšťal pod iným portom. Apache aj MySQL sa dajú zastaviť alebo reštartovať. Do koreňového adresára vložíme nami vytvorené skripty a môžeme overovať ich funkčnosť, tak ako by sa správali na niektorom z internetových serverov, ktoré tieto nástroje obsahujú.

4.1.2 Základné zabezpečenie

Štandardná konfigurácia nieje dobrá z hľadiska zabezpečenia, pretože všetky možnosti sú povolené. Pri konfigurácii PHP sa odporúča zakázať globálne premenné a to tak, že do riadku kde sa nachádza `register_globals` sa za znamienko rovnosti dá hodnota `Off`. Prehľad zabezpečenia a nastavenie hesiel sa nachádza na adrese <http://localhost/security/index.php>. Je tam možné nastaviť heslo pre prístup do databázy a pre ochranu adresára (`.htaccess`). Ochrana adresára je výhodná pri napojení na sieť viacerých počítačov, kde je potrebné zamedziť prístup k webovému serveru. Po zadaní IP adresy do prehliadača sa totiž zobrazia stránky. Webový server Apache (démon `httpd`) síce beží pod právami administrátora, ale na obsluhu požiadaviek spúšťa niekoľko „potomkov“, ktorý už bežia s právami bežného používateľa.

4.2 Návrh a naprogramovanie

Cielom práce je vytvorenie redakčného systému, v ktorom bude možno vkladať, editovať a mazať články aj krátke správy. Ďalej vytvárať nových užívateľov, nové rubriky a u každého článku diskusné fórum. Keďže sa jedná o relatívne rozsiahly projekt, samozrejme sa tým nemyslí to, že bude dokonalý, ale nebudú sa tu uvádzať výpisy zdrojových kódov. Kompletne zdrojové kódy v archivovanom formáte sa nachádzajúna priloženom médiu. Je rovnako možné, že archív bude obsahovať aj ďalšie pridané skripty, ktoré niesú súčasťou tejto dokumentácie pretože by prekročovali jej rozsah.

4.2.1 Štruktúra databázy

Predtým, ako sa začne písať samotný PHP kód, mala by sa premyslieť štruktúra databáze. Pre základné požiadavky postačí celkovo päť tabuliek, ktorých štruktúra bude nasledovná (súbor je pod názvom `install.sql`):

clanky

- `id` - identifikátor článku
- `id_autor` - id autora článku

- id_rubrika - id rubriky do ktorej patrí
- datum - unixový čas publikácie článku
- counter - počítadlo prístupov (prečítania) článkov
- priorita - priorita článku - čím vyššia, tým lepšie poradie v zozname - v rámci jedného dňa
- nadpis - názov/nadpis článku
- anotace - stručný obsah článku zobrazujúci sa v zozname rubriík
- clanek - text celého článku
- poznamka - interné poznámky k článku (odkazy pre redaktorov/korektorov)
- stav - a znamená schválený článok, inak je článok neschválený

novinky

- id - identifikátor novinky
- novinka - text novinky/krátkej správy
- datum - unixový čas vloženia novinky
- stav - a znamená schválená novinka, inak je novinka neschválená

autori

- id - identifikátor autora
- login - login pre prihlásenie do systému
- pass - heslo pre prihlásenie kryptované pomocou funkcie MD5
- jmeno - plné meno autora
- email - email autora
- oautorovi - krátky popis autora
- prava - 1 = autor, 2 = redaktor/korektor, 3 = šéfredaktor
- stav - a = aktivní, ak je v položke iná hodnota, autor se nemôže prihlásiť

rubriky

- id - identifikátor rubriky
- rubrika - názov rubriky

fora

- id - identifikátor diskusného príspevku
- id_clanku - id článku, ku ktorému príspevok patrí
- datum - unixový čas vloženia príspevku

- jmeno - meno prispievajúceho
- email - email prispievajúceho
- predmet - predmet príspevku
- text - text príspevku
- notify - ak je a, budú na email prispievajúceho prichádza emaily s upozornením na nové príspevky

Pre začiatok práce so systémom bude vhodné do tabulky autori vložiť jedného užívateľa s právami šéfredaktora pomocou sql dotazu, ktorý je samozrejme tiež súčasťou archívu pod názvom **add_admin.sql**. Môžu sa samozrejme použiť vlastné údaje, pozor však na heslo, ktoré musí byť v databáze uložené kódovane v MD5.

Teraz neostáva nič iné ako samotné písanie zdrojových kódov. Najskôr sa vytvorí skript **conn.php**, ktorý bude obsahovať funkciu pre pripojenie k databázi a niekoľko premenných. Skript bude includovaný da ďalších skriptov redakčného systému.

4.2.2 Administračné prostredie

Vstup do administračného prostredia bude nasledovný: Prihlásenie bude prebiehať cez formulár priamo na stránke. Druhá možnosť by bola pomocou HTTP autorizácie, ale tá sa vynechá z estetických dôvodov. Stránky administrácie systému budú rozdelené do dvoch hlavných častí, horná bude navigačná a bude obsahovať odkazy na jednotlivé časti administrácie. Druhá časť bude slúžiť pre samotné administračné skripty. Prihlasovací skript sa nachádza priamo v súbore **index.php**, ktorý je mimochodom štandardným skriptom, vykonajúcim sa ako prvý pri zadaní požiadavky na daný koreňový adresár. Najskôr sa vyžiada autorizácia pomocou formulára. Po jeho vyplnení sa skript pokúsi v tabulke **autori** nájsť záznam s odpovedajúcim prihlasovacím menom a heslom. Keďže systém rozlišuje autorov na aktívnych a neaktívnych, bude sa môcť prihlásiť iba ten užívateľ, ktorý bude mať v stĺpečku stav hodnotu **a**. Ak sa takýto záznam nenájde v databázi, zakáže sa prístup a vypíše chybové hlásenie. Ak záznam nájde, zistia sa práva užívateľa a do hornej časti okna prehliadača sa načítajú odkazy pre prácu s obsahom.

Skript **function.php** bude obsahovať definované funkcie, aby sa neskôr nemuseli stále pripisovať. Jednotlivé funkcie sa budú postupne popisovať tak, ako budú pribúdať. Nebudú sa vypisovať časti kódu, ktoré zatiaľ nebude treba. Tento skript sa umiestni do koreňového adresára.

4.2.3 Adresárová štruktúra

Dôležitým krokom je tiež správne rozdelenie adresárovej štruktúry. Skriptov a iných súborov (napr. obrázky) bude viac a preto bude vhodné ich troška roztriediť. Ako adresár redakčného systému sa použije priamo koreňový adresár serveru určený pre webové stránky. Umiestnia sa doňho doteraz vytvorené súbory a vytvoria zložky **admin** a **img**. Nastavia sa práva týchto zložiek (chmod 706). Vo všetkých skriptoch v adresári **admin** sa bude konrolovať, či je správne prihlásený užívateľ a aké má práva. Šéfredaktor má v systéme najvyššiu váhu a má preto všetky práva. Jeho podriadenými sú redaktori, ktorí majú rovnaké práva ako šéfredaktor, s tým rozdielom, že nemôžu vytvárať nových užívateľov a editovať už schválené články. Poslednými v poradí sú autori, ktorí do systému môžu vkladať články, textové správy a získať štatistiky o čítanosti vlastných článkov.

4.2.4 Menu

Volby v menu sú podľa práv rozdelené takto:

Šéfredaktor

- Editácia užívateľov
- Schválenie článkov
- Prehľad článkov
- plus volby s nižšími právami

Redaktor

- Korektúra článkov
- Krátke správy
- Rubriky
- Štatistiky článkov
- plus volby s nižšími právami

Autor

- Pridať článok
- Pridať novinku
- Moje štatistiky
- plus volby s nižšími právami (tj. aj prezeranie informácií pre návštevníkov)

Týmto by bola navigácia v administračnej časti hotová. Ďalej sa práca bude zaoberať jednotlivými položkami menu.

4.2.5 Uživatelia

Nasledujúce skripty sa budú starať o prehľadné zobrazenie stávajúcich užívateľov, editáciu ich osobných údajov, ich vytváranie a mazanie. Celkom sa o tieto procedúry budú starať tri skripty: **users.php**, **add_user.php** a **edit_user.php**. Umiestnia sa do adresára **admin**.

users.php : Keďže sa skript nachádza v administračnej zložke, najskôr sa overia prihlasovacie údaje užívateľa a keď bude všetko v poriadku, zobrazí sa stránka so zoznamom všetkých autorov, v ktorom bude meno autora, stav, email, pozícia a počet článkov vložených v systéme. Ďalej sú pri každom užívateľovi tlačítka EDIT a DELETE. Mazať bude možné iba tých užívateľov, ktorí ešte do systému nezadali žiadny článok. Ak bude treba zmazať takéhoto užívateľa, budú mu najskôr zmazané všetky články. Táto stránka obsahuje aj odkaz na vytvorenie nového užívateľa.

add_user.php: Stará sa o pridanie nového užívateľa. Pri prvom zavolaní sa zobrazí prázdny formulár, do ktorého bude možné vyplniť údaje o užívateľovi. Login, heslo, email a meno sú povinnými položkami. Keď nebudú vyplnené, skript opätovne zobrazí formulár, v ktorom bude treba doplniť chýbajúce údaje. Ak budú všetky polky vyplnené, skript najskôr overí, či sa v databázi neopakuje zadaný login, a ak áno, zobrazí chybovú hlášku. Ak je všetko v poriadku, skript uloží informácie o užívateľovi do databázy a zobrazí zoznam užívateľov, kde by sa už nový užívateľ mal objaviť.

edit_user.php: Obsluhuje formulár pre zmenu údajov o autoroch. Jedná sa vlastne o úpravu predošlého skriptu. Heslo ale nebude povinná položka, a keď sa nevyplní, nebude sa meniť.

Týmto by bola administrácia hotová. Teraz je možné vytvárať užívateľov s rôznymi právami, alebo zakazovať prístup už existujúcich.

4.2.6 Rubriky

Keďže sú už vytvorení užívatelia, ktorí budú môcť vkladať články a krátke správy, bude treba vytvoriť rubriky, do ktorých sa budú články autorov vkladať. Pre administráciu rubriek bude treba vytvoriť ďalšie skripty, ktoré sa budú volať **rubriky.php**, **add_rubrika.php** a **edit_rubrika.php**. Prvý bude zobrazovať zoznam všetkých rubriek a informácie ako počet článkov v rubrike. Taktiež sa bude starať o vymazanie rubriky. Druhý bude slúžiť k pridaniu novej rubriky a tretí k editácii názvov existujúcich rubriek.

rubriky.php: Skript vytvorí stránku so zoznamom rubriek. Pri každej bude zároveň uvedený počet článkov, ktoré rubrika obsahuje. Ďalej budú pri každej rubrike zobrazené tlačítka EDIT a DELETE. Rovnako ako u autorov, nebude možno zmazať rubriku, v ktorej sa už nejaký článok nachádza. Ak ju teda bude treba zmazať, budú

sa musieť najskôr presunúť všetky články do iných rubriík.

add_rubrika.php: zobrazí formulár pre zadanie mena novej rubriiky. Po jeho zadaní a odoslaní formulára skript overí, či meno rubriiky nieje zhodné s inou rubrikou. Ak bude všetko v poriadku, uloží sa nový záznam do tabuľky **rubriiky**. Ak nebude zadané meno rubriiky, alebo bude zadané meno už existujúcej rubriiky, zobrazí sa znova formulár spolu s chybovou hláškou.

edit_rubrika.php: Stará sa o editáciu mena existujúcich rubriík. Rovnako, ako predchádzajúci, sa zobrazí formulár s pôvodným názvom rubriiky, kde je možné ho editovať. Po odoslaní skript overí, či sa nové meno nezhoduje už s existujúcim a keď nie, prevedie sa zmena. Ak existuje, zobrazí sa formulár znova s chybovou hláškou.

4.2.7 Krátke správy

Krátke správy má možnosť vkladať ktorýkoľvek užívateľ redakčného systému, ich schvalovanie však závisí na redaktoroch a šéfredaktorovi. O tieto činnosti sa budú starať dva skripty. Jeden bude určený k pridávaniu noviniek a druhý k ich administrácii. Pre jednoduchosť nebude možné krátke správy upravovať. O pridávanie sa bude starať skript **addnovinka.php** a administráciu **kz.php**. po kliknutí na odkaz Pridať novinku v navigačnom menu sa zobrazí formulár, do ktorého bude mono zadať text správy. Dĺžku správy obmedzíme na päťsto znakov. Po odoslaní sa novinka vloží do databázy, kde bude čakať na schválenie. Akonáhle bude niektorá z pridaných správ schválená, na stránkach sa bude objavovať spolu s niekoľkými najnovšími správami, v našom prípade piatimi.

addnovinka.php : Tento skript je dostupný všetkým členom systému. Skript zobrazí formulár pre vloženie krátkej správy. Po tom, čo bude správa vložená a odošle sa formulár, skript vloží do databázy text správy. Tá bude čakať na schválenie.

kz.php : Tento skript zobrazí zoznam všetkých vložených, ale neschválených krátkych správ. Pri každej položke bude plné znenie správy spolu s tlačítkami EDIT a DELETE. Pre jednoduchosť je odobraná možnosť editácie správy. V prípade potreby sa však dá ľahko dopísať.

Ako nasledujúce sa ukáže, ako zariadiť správu článkov: pridávanie, korektúry, mazanie a schvalovanie.

4.2.8 Články

Pre funkčnosť bude potrebných šesť skriptov. Prvý sa volá **addclanek.php** a slúži k vloženiu článku do redakčného systému. Ďalší sa volá **prehled.php**. tento skript zobrazí prehľad všetkých článkov s odkazmi EDIT a DELETE. Zobrazované informácie budú nasledovné: autor článku, rubrika, v ktorej sa nachádza, dátum

vloženia (ak bol článok schválený, jedná sa o dátum publikácie), priorita článku, čitateľnosť a stav článku (vložený, zdokumentovaný, schválený). Tretí skript bude **korektura.php**. Zobrazí rovnaký prehľad článkov, ako predchádzajúci, ale obsahuje navyše aj možnosť úpravy samotného článku. Štvrtým a piatym skriptom sú **stats.php** a **userstats.php**. Prvý zobrazí štatistiky čítanosti článku. Druhý je mierna modifikácia predchádzajúceho, s tým rozdielom, že sa jedná len o štatistiku článku príslušného autora. Posledným skriptom je **nahled.php**, čo je jednoduchý skript ktorý zobrazí článok v podobe HTML stránky.

addclanek.php : Tento skript bude vkladať do databázy nové články. Článok sa vždy vloží pod autorom, ktorý je práve prihlásený. Ak napríklad šéfredaktor vkladá článok za iného autora, ktorý nemá prístup k redakčnému systému, bude musieť autora zmeniť pri korektúre článku. Skript zobrazí formulár pre vloženie všetkých potrebných položiek (rubrika, nadpis, anotácia, text článku). Ďalej formulár obsahuje checkbox, ktorý keď sa zatrhne, spôsobí v článku zmenu všetkých prechodov na nový riadok na tag **br**. Po odoslaní formulára skript uloží získané dáta do databázy.

korektura.php : Aj keď by mal nasledovať skript **prehled.php**, preskočí sa, keďže je celý obsiahnutý v skripte **korektura.php**. Tento skript zobrazí obsah článkov v databáze a pokiaľ bude pri jeho zavolaní známa premenná **id**, zobrazí sa miesto zoznamu článkov formulár určený k editácii článku. Tento formulár je podobný formuláru pre vkladanie článkov, ale neobsahuje položku BEZ HTML a má navyše pole priorita, dátum a stav. Priorita určí dôležitosť článku v danom dni - v zozname článkov sa bude zobrazovať v rámci článkov z jedného dňa vyššie ako články bez alebo s nižšou prioritou. Dátumom sa určí dátum publikácie článku - môže sa tak jeho vydanie naplánovať kľudne aj mesiac dopredu. Stav určuje, v akom štádiu sa konkrétny článok nachádza. Či bol práve vložený, či už prešiel korektúrou alebo či je už článok schválený. Návštevníkom stránok sa samozrejme budú zobrazovať len schválené články. Vo formulári je teda možnosť editovať všetky potrebné údaje. Po jeho odoslaní bude článok v databáze upravený.

stats.php a **userstats.php** : Zobrazujú štatistiky článkov podľa ich čítanosti. Články budú chronologicky usporiadané od najčítanejších po najmenej čítané. Oba skripty sú skoro totožné, avšak skript **stats.php** zobrazuje štatistiky článkov všetkých autorov a je určený pre redaktorov a šéfredaktora. Druhý skript je obmedzený len na štatistiky článkov príslušného autora.

nahled.php : Po zavolaní s parametrom **id** zobrazí požadovaný článok. Ten bude zobrazený ako náhľad na HTML stránku a otvorí sa v novom okne.

Týmto sa dokončilo programovanie administrátorskej časti redakčného systému. Ďalej ostáva prebrať klientskú časť.

4.2.9 Klientická časť

Zaoberá sa zobrazením zoznamov článkov s rozdelením do jednotlivých rubriek, zobrazením článkov podľa autorov a nakoniec zobrazením samotného článku. V tejto časti sa doplní skript **index.php**, ktorý sa bude starať o zobrazenie zoznamu článkov a to buď všetkých, alebo len článkov v konkrétnej rubrike či konkrétneho autora. Skript sa ďalej bude starať o zobrazenie samotného článku. Najskôr sa popíše zásah do skriptu **function.php**, ktorý sa rozšíri o novú funkciu. Ďalej nový skript **levy.php**, ktorý bude vkladajú do hlavného skriptu a do skriptu **forum.php**, ktorý sa rozoberie v poslednej časti tejto práce.

function.php : Pridá sa funkciu **odkazy.php**, ktorá bude slúžiť k rozdeleniu zoznamu článkov do viacerých stránok s predom určeným počtom článkov na stránke. Tieto stránky budú medzi sebou vzájomne poprepávané odkazmi. Funkcia vráti časť HTML kódu s odkazmi na ďalšie stránky zoznamu.

levy.php : Bude obsahovať pravý stĺpec stránky, ktorý bude využívať ako hlavná stránka, tak aj stránky s diskusiami k článkom. Jeho štruktúru som navrhol tak, aby tu boli všetky dôležité informácie - rubriky, zoznam aktuálnych a najčastejších článkov, krátke správy a zoznam autorov k rýchlej volbe článkov jednotlivých autorov. Samozrejme sa usporiadanie týchto informácií môže zmeniť podľa vlastných potrieb.

index.php : Nasleduje najdôležitejší skript, ktorý sa stará o zobrazenie zoznamu článkov, usporiadaných podľa autorov, či rubriek, ďalej sa potom stará o zobrazenie samotného článku. Začne zoznamom rubriek, ktorých je celkom tri. Jeden je zoznam všetkých článkov a bude sa zobrazovať na titulnej stránke. Ďalej sa jedná o zoznam článkov rozdelených do jednotlivých rubriek a článkov rozdelených podľa autorov. O vytvorenie takéhoto zoznamu sa bude starať vždy jeden SQL požiadavok. Tie sa nachádzajú priamo v tomto skripte. Každá SQL požiadavka predchádza kratší SQL požiadavok, ktorý spočíta počet všetkých článkov, počet článkov autora, alebo počet článkov v rubrike. Do súčtu sú zaradované len články, ktoré sú schválené a ich čas publikácie je rovnaký, alebo nižší ako aktuálny. Výsledok tejto požiadavky bude slúžiť k rozpočítaniu hlavného výsledku do viacerých stránok tak, aby sa nezobrazoval zoznam všetkých článkov naraz na jednej stránke. Ďalším výberom je výber samotného článku, ktorý sa už popísal. Pribudne k nemu však podmienka, ktorá bude zobrazovať len aktívne a publikované články.

Stále vyberanie z databázy nieje najlepšie riešenie, avšak je najjednoduchšie k pochopeniu systému. Je jasné, že vyberať najčítanejšie, najnovšie články, rovnako ako zoznamy rubriek je celkom neefektívne a v prípade veľkej návštevnosti serveru by mohlo dochádzať k preťaženiu. Ak teda bude záťaž veľká, treba priprogramovať skripty, ktoré budú generovať súbory obsahujúce práve tieto informácie.

4.2.10 Diskusné fóra

Posledná časť sa zaoberá diskusnými fórami, pridávaním a zobrazovaním jednotlivých diskusných príspevkov. Všetky príspevky sa budú ukladať do databázy, odkiaľ budú následovne čítané a zobrazované návštevníkom. Túto robotu nám bude robiť skript **forum.php**.

forum.php : Tento skript obdrží ako argument premennú **clanek**, v ktorej bude **id** článku. Ak táto premenná nebude existovať, skript zobrazí hlášku o tom, že článok neexistuje. Keď bude argument uvedený, vyhľadá sa v tabulke **clanky** názov článku (nadpis), ktorý sa použije vo výstupe skriptu. Keď názov článku nenájde, opätovne sa zobrazí hlášku o tom, že článok neexistuje. V opačnom prípade sa skript bude snažiť v tabulke **fora** nájsť všetky záznamy, kde bude v stĺpci **id_clanku** rovnaké číslo s **id** článku. Takéto záznamy sa zoradia podľa dát zostupne a zobrazia. Nakoniec sa vloží formulár pre pridanie komentáru. Keď sa v tabulke nenájde žiadny príspevok patriaci k článku, ku ktorému sa fórum vzťahuje, zobrazí sa o tom jednoduchá hláška. Akonáhle návštevník vyplní formulár a odošle ho, skript sa bude snažiť vyhodnotiť dáta vyplnené vo formulári. Ak návštevník nezadá meno a text príspevku, bude mu vrátený formulár s chybovým hlásením a žiadosťou o vyplnení povinných položiek. Ak budú všetky povinné polia vyplnené, uložia sa dáta do databázy. Potom sa budú snažiť z databázy načítať všetky emailové adresy prispievateľov, ktorý zatrhlí položku na upozorňovanie nových príspevkov.

4.3 Zabezpečenie

4.3.1 Prihlasovanie

Spôsob prihlasovania sa popíše na zjednodušenej aplikácii. Tá obsahuje iba jednoduché prostredie a nieje chránená proti SQL injection. Stránka obsahuje prihlasovací formulár, menu a obsah stránky. Formulár obsahuje dve základné premenné, ktorými sú prihlasovacie meno a heslo. Po ich zadaní a potvrdení sa údaje pošlú na zabezpečenú stránku (v našom prípade na tú istú) kde sa spracujú. Najskôr sa inicializuje posedenie session. Použitie session má výhodu v tom, že toto posedenie je viazané na okno prehliadača, takže ak by niekto zadal rovnakú stránku s rovnakými dátami, neuspel by. Skontroluje sa, či sa nejedná o klienta, ktorý už má posedenie. Nasleduje pripojenie k databázi a potom v prípade žiadosti odhlásenia prebehne odstránenie posedenia a presmerovanie na domovskú stránku. Ak prišla žiadosť o prihlásenie, čo je tento prípad, aplikácia porovná zadané údaje s údajmi v databázi. Ak boli zle zadané údaje prihlásenie je neúspešné a presmeruje sa na domovskú stránku. V prípade úspechu je užívateľ prihlásený, nastaví sa mu posedenie a premenné ktoré

obsahujú informácie a hodnoty potrebné pre ďalší beh aplikácie. Skript pokračuje v načítaní hlavičiek pre zabránenie cachovania a načíta súbor s funkciami. Nasleduje HTML kód v ktorom sa nastaví ďalšie hlavičky. Keďže už prebehlo prihlásenie, formulár sa nezobrazí, vidia sa však ďalšie položky v menu v závislosti od toho, aké sú pridelené práva. Ako posledné sa načíta zvolený obsah stránky zo zadaného súboru a uzavrie sa spojenie s databázou. Súbor s obsahom však pre korektné zobrazenie musí obsahovať nasledujúci kód:

súbor s obsahom, napríklad **main.php**

```
<?if(isset($check_page) && $check_page=="gogo"):?>
osah stranky main
<?
else:
echo '<meta http-equiv="refresh" content="0; url=./">';
echo ' <strong>LOADING...</strong>';
die;
endif;
?>
```

Zdrojový kód hlavného súboru **index.php** sa nachádza v druhej prílohe.

4.3.2 Použitie SSL

Sú tri spôsoby použitia a to buď použitím direktívy `SSLRequireSSL`, alebo priamo v aplikácii presmerovaním na zabezpečenú stránku, alebo vložením do zdrojového kódu súboru, na ktorý je potrebné pristupovať len v zabezpečenom móde nasledujúci kód:

```
<?php
$HTTPS_PORT=443;
// port SSL komunikacie
// administrator serveru moze nastavit iny

// overenie,ci sa pouziva HTTPS
if ($_SERVER["SERVER_PORT"] != HTTPS_PORT)
{
    // ak nie, pokusime sa nanho presmerovat
    if (empty $_GET["https"])
    {
        // ak je prazdna testovacia premenna
```

```

// presmerujeme na zabezpecenu stranku
// plus nastavime tuto premennu
$retazec = "";
$retazec .= $_SERVER["HTTP_HOST"];
$retazec .= $_SERVER["SCRIPT_NAME"];
$retazec .= "?";
$retazec .= $_SERVER["QUERY_STRING"];
$retazec .= "&https=1";
header("Location: https://" . $retazec);
}
else
{
    echo "Nemožno uskutočniť zabezpečený prenos";
    exit;
}
}
?>
<p>Zabezpečené</p>

```

Pristupovať na zabezpečený obsah treba obmedziť na miesta, kde je to fakt potrebné, pretože výmena overovacích informácií môže značne spomaliť našu aplikáciu. Určite by ale nemal chýbať pri prihlasovaní, registrácii a manipulácii s citlivými údajmi. Otázne je použitie formulárov. Keďže stačí iba odoslať údaje pomocou SSL a samotný formulár nemusí byť na zabezpečenej stránke, buď sa pracne ošetrí odoslania každého formulára na zabezpečený obsah alebo vložением tohoto kódu sa načíta formulár na zabezpečenej stránke a presmerovanie nebude treba ošetrovať.

4.3.3 Ochrana pred SQL injection

Pre jednoduchú ochranu pred SQL injection je možné použiť jednu z nasledujúcich funkcií (použitie závisí od verzie PHP).

Verzia PHP 4.3 a viac:

```

<?
/*
Funkcia: sql_fixacia( $xCode )
Popis: "Fixacia" stringu SQL kodu k prevencii pred SQL injection.
Parametre: $xCode : SQL kod ktory potrebujete fixovat.
Ukazka: mysql_query('UPDATE table SET value='' .
        sql_fixacia('' SET id='4'' ) . '' WHERE id="1"');

```

Poziadavky: PHP verzia 4.3 a viac

```
*/  
  
function sql_fixacia( $xCode )  
{  
    if ( function_exists( "mysql_real_escape_string" ) )  
    { // Ak je PHP verzia > 4.3.0  
        $xCode = mysql_real_escape_string( $xCode );  
        // Escapuje MySQL string.  
    }  
    else  
    { // Ak je PHP verzia < 4.3.0  
        $xCode = addslashes( $xCode );  
        // Pred citlive charaktere vlozi spatne lomitka \  
    }  
    return $xCode; // Vрати fixovany kod  
}  
?>
```

Verzia PHP 5 a viac:

```
<?  
/*  
PHP 5+ ONLY - Prevencia pred SQL injection a XSS utokom  
1 *REQUIRED* value, 1 <OPTIONAL> value to call this function:  
$input = Vstupny input  
$is_sql = Kontrola ci nahodou $input nie je sql query  
Ukazka pouzitia:  
$username = sterilize($_POST['username']);  
$query = "SELECT * FROM users WHERE username = '$username'";  
*/
```

```
function sterilize ( $input, $is_sql = false )  
{  
    $input = htmlentities( $input, ENT_QUOTES );  
    if( get_magic_quotes_gpc ( ) )  
    {  
        $input = stripslashes ( $input );  
    }  
    if ( $is_sql )
```

```

{
    $input = mysql_real_escape_string ($input);
}
$input = strip_tags($input);
$input = str_replace("
", "\n", $input);

return $input;
}
?>

```

Druhá funkcia overuje, či nieje vložený do vstupného údajá SQL dotaz a zisťuje nastavenie magic quotes. Magic quotes je funkcia v PHP, ktorá pomáha zabrániť neskúseným vývojárom pred písaním zraniteľného kódu a ochrániť tak pred SQL injection útokom. Funkcia sa teda vloží do súboru **funkcie.php** a upraví súbory v ktorých sa spracovávajú formuláre tak, aby sa dáta spracovali pred vložením do databáze.

Inou možnosťou je napríklad nastaviť magic quotes a pridať ku každému formulárovému polu funkciu addslashes (addslashes(\$_POST['heslo'])). Funkcia addslashes všetok text odoslaný na server ohraničí apostrofmi, čím sa prestane interpretovať ako kód a bude sa vnímať ako čistý text. Je však nutná kontrola textu medzi apostrofmi (alebo inými znakmi), pretože útočník môže do textu vložiť apostrof a tým obísť túto ochranu. Pri následnom použití magic quotes by mal tento problém odstrániť.

ZÁVER

Prešli sa základné princípy tvorby CMS pomocou silných nástrojov PHP a MySQL. Veľký počet vývojárov webu tieto nástroje používajú nielen k tvorbe CMS, ale všeobecne dynamických webových stránok a rôznych iných projektov.

Oblasť systémov pre správu obsahu sa neustále vyvíja a preto sa nedá presne predpovedať, ako budú systémy vyzerieť a aké budú ich ďalšie požiadavky. V súčasnej dobe sa tieto systémy sústredia hlavne na prácu s obsahom web stránky. Publikácia je potom záležitosťou samotnej aplikácie. Za pozornosť treba brať používanie formátu XML (rozšíriteľný značkovací jazyk – eXtensible Markup Language)³, z ktorého je možné ďalej generovať ďalšie formáty (HTML, PDF, PostScript, atd.).

Nesmie sa zabúdať ani na ochranu takýchto systémov a používať len komponenty ktoré sú naozaj potrebné.

³XML bol vyvinutý a štandardizovaný konzorciom W3C (World Wide Web Consortium) ako pokračovanie jazyka SGML a HTML. Umožňuje jednoduché vytváranie konkrétnych značkových jazykov na rôzne účely a široké spektrum rôznych typov údajov.

LITERATÚRA

- [1] KOCMAN, Jiří. *Redakční systém v PHP* [online]. 2001, poslední aktualizace 3. 4. 2003 [cit. 27. 11. 2007]. Dostupné z URL: <http://www.builder.cz/art/php/php_rs_1.html>.
- [2] RŮŽIČKA, Pavel. *Bezpečnost především - použití SSL* [online]. 2002, poslední aktualizace 6. 6. 2002 [cit. 28. 05. 2008]. Dostupné z URL: <<http://interval.cz/clanky/bezpecnost-predevsim-pouziti-ssl/>>.
- [3] ULLMAN, Larry. *PHP a MySQL - Názorný průvodce tvorbou dynamických WWW stránek*. 1. vydání, Brno : Computer Press, 2004. 534 s. ISBN 80-251-0063-4.
- [4] WELLING, Luke, THOMSON, Laura. *PHP a MySQL - rozvoj webových aplikací*. Praha : SoftPress, 2002. 718 s. ISBN 80-86497-20-8.

ZOZNAM SYMBOLOV, VELIČÍN A SKRATIEK

CMS Systém pre správu obsahu – Content Management System

PHP skriptovací programovací jazyk – Hypertext PreProcessor

MySQL viacvláknový, viacúčivateľský SQL relačný databázový server

WYSIWYG čo vidíte, to dostanete – What You See Is What You Get

SEO optimalizácia pre vyhľadávače – Search Engine Optimization

HTML značkovací jazyk pre hypertext – HyperText Markup Language

XML rozšíriteľný značkovací jazyk – eXtensible Markup Language

SQL Structured Query Language

IIS Microsoft Internet Information Server

ODBC Open Database Connectivity Standard

FAQ často kladené otázky – Frequently Asked Questions

XML rozšíriteľný značkovací jazyk – eXtensible Markup Language

HTTPS HyperText Transfer Protocol Secure/HTTP over SSL

SSL Secure Sockets Layer

XSS Cross-site scripting

ZOZNAM PRÍLOH

A Prvá príloha - webové odkazy	43
B Druhá príloha - index.php	45

A PRVÁ PRÍLOHA - WEBOVÉ ODKAZY

V tejto prílohe sú uvedené niektoré z mnoho zdrojov dostupných online, v ktorých sa nachádzajú tutoriály, články, novinky a ukážkové kódy.

PHP.Net

<http://www.php.net/>

oficiálne stránky PHP, manuály, zdroje

ZEND.Com

<http://www.zend.com/>

engine ZEND, fóra, ukážky, kódy

PHPWizard.Net

<http://www.phpwizard.net/>

atraktívne aplikácie (napríklad phpMyAdmin), tutoriály

PHPBuilder.com

<http://www.phpbuilder.net/>

tutoriály, fórum, message board otázok a odpovedí

DevShed.com

<http://www.devshed.com/>

tutoriály viacerých vývojárskych jazykov (PHP, MySQL, Perl, atd.)

PX-PHP Cpe Exchange

<http://www.px.sklar.com/>

pre začínajúcich, ukážkové skripty, užitočné funkcie

WeberDev.com

<http://www.weberdev.com/>

tutoriály, ukážkové kódy, bezpečnosť, nutná registrácia

HotScripts.com

<http://www.hotscripts.com/>

výborná stránka, skripty v kategóriách, skripty v rôznych jazykoch

PHP Base Library

<http://phplib.netuse.de/>

velké projekty, pomôcky pre databázy a šablony, tutoriály

WebMonkey.com

<http://www.webmonkey.com/>

tutoriály pre pravé aplikácie, kódy, design, užívateľské rozhranie, multimédiá atd.

The PHP Club

<http://www.phpclub.net/>

pre začiatočníkov, novinky, recenzie kníh, kódy, fóra, FAQ, návody

The PHP Resource Index

<http://www.phpresourceindex.com/>

skripty, triedy, dokumentácie, prehľadne radené do kategórií

PHP Developer

<http://www.phpdeveloper.org/>

skripty

Evil Walrus

<http://www.evilwalrus.com/>

super vyzerajúci portál skriptov

Oodie.com

<http://www.oodie.com/>

zoznam PHP hostingu zdarma, skripty

Source Forge

<http://sourceforge.net/>

obsiahly zdroj Open Source materiálov, vyhľadávanie kódu, CVS, mailing listy

The MySQL

<http://www.mysql.com/>

oficiálne stránky MySQL, vinikajúca dokumentácia, podpora, zdroje

SQL Tutorial

<http://w3.one.net/~jhoffman/sqltut.html>

kompletný tutoriál s cvičeniami a príkladmi

The SQL Course, <http://www.sqlcourse2.com/>

základný tutoriál, inštrukcie, online skúšanie

DatabaseCentral.Com

<http://databasecentral.com/>

informácie, tutoriály, tipy, FAQ, recenzie

The SQL Pro

<http://www.inquiry.com/techtips/thesqlpro>

možnosť kladenia otázok profesionálom

Apache Software

<http://www.apache.org>

zdroje a binárne súbory, online dokumentácia

Apache Week

<http://www.apacheweek.com>

online týždenník dôležitých informácií

Apache Today

<http://www.apachetoday.com>

denný zdroj noviniek a informácií, pre otázky nutná registrácia

B DRUHÁ PRÍLOHA - INDEX.PHP

hlavný súbor **index.php**

```
<?
// ***** IDENTIFICATION

session_start();
if (!isset($_SESSION["genom"]))
{
    $_SESSION["genom"] = "";
}
// ak nieje nastavene, je to zatiaľ host
$login_name = $_SESSION["genom"];
// užívateľ je teraz host

// ***** DB CONNECTION

$conn = mysql_connect("localhost","root","secret")
    or die ("Nelze navázat spojení s databází");
$db = mysql_select_db("rsdb")
    or die ("Nenalezena databáze");

$ADMIN_MAIL = "szabko@gmail.com";
$pozice = array(0=>"Host","Autor","Redaktor","zaloha","root");

// ***** FCE

if(isset($_GET['fce']) and $_GET['fce']=="logout")
{
    session_unset("genom");
    $login_name = "";
    echo '<meta http-equiv="refresh" content="0; url=http://'.
        $_SERVER['SERVER_NAME'].'$_SERVER['SCRIPT_NAME']'.
        '?go=main&message=1"> <strong>LOADING...</strong>';
    die;
}

// ***** LOGIN
```

```

if(Isset($_POST['login']))
{
    $skuska_meno = $_POST['meno'];
    $skuska_heslo = md5($_POST['heslo']);

    $sql = mysql_query("SELECT * FROM autori
    WHERE login='$skuska_meno'
    AND pass='$skuska_heslo'
    AND stav='a' ");

    $res = mysql_fetch_array($sql);
    // uvolnime pamet
    mysql_free_result($sql);

    if ($res['login']== "")
    {
        session_unset("genom");
        $login_name = "";

        $cas = StrFTime("%d/%m/%Y %H:%M:%S", Time());
        $ip = $_SERVER['REMOTE_ADDR'];
        $host = gethostbyaddr($_SERVER['REMOTE_ADDR']);

        echo '<meta http-equiv="refresh" content="0; url=http://'.
        $_SERVER['SERVER_NAME'].'$_SERVER['SCRIPT_NAME']'.
        '?go=main&message=2"> <strong>LOADING...</strong>';
        die;
    }
    else
    {
        $_SESSION["genom"] = $res['login'];
        echo '<meta http-equiv="refresh" content="0; url=http://'.
        $_SERVER['SERVER_NAME'].'$_SERVER['SCRIPT_NAME']'.
        '?go=main&message=3"> <strong>LOADING...</strong>';
        die;
    }
}
}

```

```

// ***** USER RIGHTS & INFO

if ($login_name=="")
{
    $stack_pravo = 0;
}
else
{
    $sqlidus = mysql_query("SELECT * FROM autori
    WHERE login='$login_name'");

    $idus = mysql_fetch_array($sqlidus);
    mysql_free_result($sqlidus);
    $stack_pravo = $idus['prava'];
    $stack_login = $idus['login'];
    $stack_jmeno = $idus['jmeno'];
    $stack_email = $idus['email'];
    $stack_popis = $idus['oautorovi'];
    $stack_id = $idus['id'];
}

// ***** HEADERS

if ($stack_pravo>0)
{
    Header("Pragma: No-cache");
    Header("Cache-Control: no-cache");
    Header("Expires: ".GMDate("D, d M Y H:i:s")."GMT");
}

// ***** BODY

if(File_Exists('./funkcie.php'))
{include './funkcie.php';}
else
{echo "chyba subor s funkciami";die;}
if(!isset($_GET['go']))$_GET['go']="main";
?>

```

```

<html>
<head>
  <title>Projekt - RS</title>
  <meta http-equiv="content-type" content="text/html;
  charset=utf-8" />
  <meta http-equiv="content-language" content="sk" />
  <meta http-equiv="Pragma" content="no-cache" />
  <meta http-equiv="Cache-control" content="no-cache" />
  <meta name="robots" content="index, follow" />
  <meta name="author" content="Szabolcs Garai" />
  <meta name="copyright" content="" />
  <meta name="category" content="document" />
  <meta name="description" content="Redakcni system" />
  <meta name="keywords" content="max, 20, klucovyh, slov" />
  <meta name="generator" content="PSPad" />
  <link rel="Shortcut Icon" href="favicon.ico" />
  <link rel="stylesheet" type="text/css"
  href="style.css" title="default">
</head>
<body>

PRIHLASOVACI FORMULAR
<?if(!($stack_pravo>0)):?>
<form method="post" action="
<?
echo "https://".
$_SERVER['SERVER_NAME'].
$_SERVER['SCRIPT_NAME'];
?>
">
Login <input class="a100" type="text" name="meno" />
Heslo <input class="a100" type="password" name="heslo" />
<input class="ok" type="submit" value="" name="login" />
</form>
<?endif;?>

PRIKLAD MENU
toto vidi kazdy navstevnik

```



```

<?if($stack_pravo>0):?>
<ul>
<?if($stack_pravo>=1):?>
<li>toto vidi autor</li>
<?endif;?>
<?if($stack_pravo>=2):?>
<li>toto vidi redaktor</li>
<?endif;?>
<?if($stack_pravo>=4):?>
<li>toto vidi sefredaktor</li>
</ul>
<?endif;?>

```

OBSAH STRANKY

```

<?php
$check_page = "gogo";
if($_GET['go']<>"admin"
and File_Exists('./'.$_GET['go'].'.php'))
{
include './'.$_GET['go'].'.php';
}
elseif($_GET['go']=="admin" and isset($_GET['to']))
and File_Exists('./admin/'.$_GET['to'].'.php'))
{
include './admin/'.$_GET['to'].'.php';
}
else
{
echo "zadana stranka neexistuje";
}
?>

</body>
</html>

<?Mysql_close($conn);?>

```